

Bogen udelader emner, som man nok kunne forvente bedre belyst, når man søger at tegne »linier til et portræt af danskernes forhold til deres stat i fortid og nutid« (p. 7). Besættelsestiden findes kun omtalt sporadisk og påskekrisen nævnes overhovedet ikke. Den historiske tyngde ligger i det 19. århundrede og i begyndelsen af dette århundrede. Tiden efter 1945 får langt mindre omtale.

Man skal ikke læse Tim Knudsens bog for at få en udredning om forholdet mellem Danmark og EF. Bogen igennem er der kun få referencer til denne problemstilling, og samlet får temaet Danmark og EF kun to sider i slutningen af bogen. Bogens titel skaber forventninger om en mere dybtgående behandling af specielt dette tema.

Tim Knudsens fremstilling ofrer, i modsætning til mange andre fremstillinger af dansk forvaltnings- og identitetshistorie, megen opmærksomhed på den danske folkekirkes og Grundtvigs afgørende betydning for udviklingen af det danske samfund. Denne vægtning er med til at gøre Tim Knudsens bog læseværdig. Samtidig refererer Tim Knudsen en undersøgelse, der fastslår, at Danmark er det mest sekulariserede land i verden (p. 46). For kendere af Max Webers protestantiske etik er dette tilsyneladende paradoks ikke overraskende. Det er imidlertid forfriskende, at *Den danske stat i Europa* minder os om vores kristne rødder og deres betydning i nutiden.

Tim Knudsen går kritisk til danske traditioner, vaner og myter. Tim Knudsens mission med *Den danske stat i Europa* er "...at føre samfundsvidenskaberne tilbage til disses - desværre glemte - udgangspunkt: Den normative funderede, kritiske analyse og dennes rolle i og for demokratiet" (*Politica*, 1992, p. 223). Undertonen i bogen er et positivt engagement for det, der er dansk.

Lars Thore Jensen
Odense Universitet

Vedung, Evert, *Statens markpolitik, kommunerna och historiens ironi*, SNS Förlag, 1993, 323 s., sv. kr. 301,00.

Det er ikke for at kunne optræde på boghandlernes salgslister, man skriver et værk som *Statens markpolitik, kommunerna och historiens ironi*. Alene titlen.

Ikke desto mindre er det en fremragende bog. Den vil forekomme den politisk interesserede læser vedkommende, fordi Vedung har noget på hjerte. Til trods for at emnet er svensk indenrigspolitik, er tilgang og problemstilling så almen, at man bliver klogere på det politiske spil, mens man forbyder sig i bogen.

I 1974 vedtog den svenske rigsdag på den socialdemokratiske regerings initiativ, at statslige boliglån fremover alene skulle kunne ydes til bygherrer, der byggede boliger på jord tilhørende kommunerne. Hensigten var at gøre kommunerne til ene-udbydere af byggegrunde. Dermed skulle priserne på grunde presses ned, sideløbende med at der skulle komme yderligere styr på samfundets planlægning af dets udbygning af boligforsyningen.

Bogen udelader emner, som man nok kunne forvente bedre belyst, når man søger at tegne »linier til et portræt af danskernes forhold til deres stat i fortid og nutid« (p. 7). Besættelsestiden findes kun omtalt sporadisk og påskekrisen nævnes overhovedet ikke. Den historiske tyngde ligger i det 19. århundrede og i begyndelsen af dette århundrede. Tiden efter 1945 får langt mindre omtale.

Man skal ikke læse Tim Knudsens bog for at få en udredning om forholdet mellem Danmark og EF. Bogen igennem er der kun få referencer til denne problemstilling, og samlet får temaet Danmark og EF kun to sider i slutningen af bogen. Bogens titel skaber forventninger om en mere dybtgående behandling af specielt dette tema.

Tim Knudsens fremstilling ofrer, i modsætning til mange andre fremstillinger af dansk forvaltnings- og identitetshistorie, megen opmærksomhed på den danske folkekirkes og Grundtvigs afgørende betydning for udviklingen af det danske samfund. Denne vægtning er med til at gøre Tim Knudsens bog læseværdig. Samtidig refererer Tim Knudsen en undersøgelse, der fastslår, at Danmark er det mest sekulariserede land i verden (p. 46). For kendere af Max Webers protestantiske etik er dette tilsyneladende paradoks ikke overraskende. Det er imidlertid forfriskende, at *Den danske stat i Europa* minder os om vores kristne rødder og deres betydning i nutiden.

Tim Knudsen går kritisk til danske traditioner, vaner og myter. Tim Knudsens mission med *Den danske stat i Europa* er "...at føre samfundsvidenskaberne tilbage til disses - desværre glemte - udgangspunkt: Den normative funderede, kritiske analyse og dennes rolle i og for demokratiet" (*Politica*, 1992, p. 223). Undertonen i bogen er et positivt engagement for det, der er dansk.

Lars Thore Jensen
Odense Universitet

Vedung, Evert, *Statens markpolitik, kommunerna och historiens ironi*, SNS Förlag, 1993, 323 s., sv. kr. 301,00.

Det er ikke for at kunne optræde på boghandlernes salgslister, man skriver et værk som *Statens markpolitik, kommunerna och historiens ironi*. Alene titlen.

Ikke desto mindre er det en fremragende bog. Den vil forekomme den politisk interesserede læser vedkommende, fordi Vedung har noget på hjerte. Til trods for at emnet er svensk indenrigspolitik, er tilgang og problemstilling så almen, at man bliver klogere på det politiske spil, mens man forbyder sig i bogen.

I 1974 vedtog den svenske rigsdag på den socialdemokratiske regerings initiativ, at statslige boliglån fremover alene skulle kunne ydes til bygherrer, der byggede boliger på jord tilhørende kommunerne. Hensigten var at gøre kommunerne til ene-udbydere af byggegrunde. Dermed skulle priserne på grunde presses ned, sideløbende med at der skulle komme yderligere styr på samfundets planlægning af dets udbygning af boligforsyningen.

Femten år efter forekommer resultatet af disse bestræbelser Vedung at være en "historiens ironi": Resultatet er blevet en nedgang i den del af byggeriet, der bygges på jord formidlet af kommunerne. Dette skal ses på baggrund af, at en voksende procentdel af byggeriet oven i købet foregår med offentlig støtte.

Bogens problemstilling bliver så, at afdække hvorfor resultatet er blevet det stik modsatte af, hvad der oprindeligt var tiltagets hensigt.

Analysen foretages så ved anvendelse af begreber og problemstillinger hentet fra forskellige dele af implementeringsteorien. Det behandles indgående, hvilken forklaringskraft der må tildeles partipolitiske, forvaltningsmæssige, ideologiske og økonomiske faktorer. Resultatet er, at man ikke kan opstille nogen enkel forklaringsmodel. Den politisk-bureaukratiske proces, der har udspillet sig, karakteriserer Vedung som "at undtagelsen bliver til reglen": i deres forvaltning har kommunerne i så vid udstrækning gjort brug af lovgivningens overgangs- og dispensationsbestemmelser, at den intendede målsætning ikke er nået.

Jeg vil karakterisere bogens analyser som konsekvent gennemført og velargumenteret. Den benytter resultaterne fra den nyeste svenske politologiske forskning og bygger på et imponerende stort empirisk materiale. Såvel interne rapporter som personinterviews fra statslige, regionale og kommunale instanser ligger til grund.

Kun på et enkelt punkt har jeg fundet analysen mindre tilfredsstillende. I afsnit 2.4 (s. 52ff) opstilles et ejendomsretsbegreb, der atter underinddeles i besiddelsesret og dispositionsret. Sidstnævnte underinddeles igen. Begrebsinddelingen benyttes derefter til at måle, hvor vidtgående - i socialistisk henseende - det analyserede tiltag er. Det er uklart, hvilken status dette "analyseapparat" har. Er det en juridisk skandering af ejendomsretsbegrebet (så burde relevansen for analysen have været diskuteret) eller er det en udledning af svensk praksis i politikføringen? Som opdelingen står i bogen, vil jeg vove at påstå, at det er muligt at opdele ejendomsrettens begreb på en anden måde - med den konsekvens at "graden af socialisme" ved det givne tiltag antager en anden værdi. En større afklaring af begrebets status er således bydende nødvendig.

Indledningsvis karakteriserede jeg Vedungs bog som fremragende. Den akademiske dybde er der fremlagt vidnesbyrd om. En anden tiltalende egenskab ved bogen er, at den holder sig fri af den modebølge, der vil fortolke alt som en effekt af velfærdsstatens udbygning. Intentionerne med det analyserede lovforslag ses og vurderes i sin fulde sammenhæng, dvs. i henseende til planlægning, subsidiepolitik og omkostningsreduktion.

Direkte paralleller til danske situationer findes ikke. Den konsus-prægede danske jord- og boligpolitik synes effektivt at have sat en stopper for, at et tiltag som det behandlede svenske overhovedet er kommet på tale.

Ove Johansen
Aarhus Katedralskole